

Ohje x.x.2017
6895/00.01.02/2016

x/2017

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen ohje
LÄÄKKEIDEN HAITTAVAIKUTUSTEN ILMOIT-
TAMINEN

Kohderyhmät

Lääkkeen määräämiseen tai toimittamiseen oikeutetut henkilöt

Voimassaoloaika

Ohje tulee voimaan x päivänä xxxxkuuta 2017 ja on voimassa toistaiseksi

Kumottava normi

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen ohje 2/2013

SISÄLLYSLUETTELO

1	LÄÄKKEIDEN HAITTAVAIKUTUSTEN ILMOITTAMINEN	3	4	VOIMAANTULO	4
2	HAITTAVAIKUTUSILMOITUKSEN SISÄLTÖ	3		JAKELU	4
3	HAITTAVAIKUTUSILMOITUKSEN TEKEMINEN	4		TIEDOKSI	5

1 LÄÄKKEIDEN HAITTAVAIKUTUSTEN ILMOITTAMINEN

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) ylläpitää valtakunnallista lääkkeiden haittavaikutusrekisteriä, johon tallennetaan lääkkeen määräämiseen ja toimittamiseen oikeutetuilta henkilöiltä ja muilta terveydenhuollon ammattilaisilta sekä lääkkeiden käyttäjiltä vastaanotetut haittavaikutusilmoitukset. Lääkkeiden haittavaikutusrekisteristä säädetään lääkelain (395/1987) 30 e §:ssä sekä laissa (556/1989) ja asetuksessa (774/1989) terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä. Tartuntatautilain (1227/2016) 53 §:n perusteella rokotteen haittavaikutusilmoitukset tallennetaan Fimean haittavaikutusrekisteriin.

Haittavaikutuksella tarkoitetaan lääkkeen aiheuttamaa haitallista ja muuta kuin aiottua vaikutusta.

Lääkkeen määräämiseen tai toimittamiseen oikeutettuja henkilöitä kehoitetaan ilmoittamaan Fimealle toteamansa tai epäilemänsä lääkkeiden käyttöön liittyneet haittavaikutukset, erityisesti seuraavissa tapauksissa:

- kun lääkkeen käytön epäillään tai todetaan aiheuttaneen vakavan haittavaikutuksen. Sellaisia ovat:
  - kuolemaan johtaneet,
  - henkeä uhanneet,
  - sairaalahoitoon tai sairaalahoitoon pitkittymiseen johtaneet,
  - pysyvään tai merkittävään toimintaesteisyyteen tai -kyvyttömyyteen johtaneet haittavaikutukset sekä
  - synnynnäiset anomaliat/epämuodostumat
- kun lääkkeen käytön epäillään tai todetaan aiheuttaneen haitallisen yhteisvaikutuksen toisen lääkkeen kanssa
- kun haittavaikutus on odottamaton (poikkeaa laadultaan tai voimakkuudeltaan lääkkeen valmisteyhteenvedossa mainituista)
- kun haittavaikutus on uuden lääkkeen aiheuttama tai sen aiheuttamaksi epäilty
- kun haittavaikutuksen esiintymistiheys näyttää ilmoittajan mielestä lisääntyvän
- kun haittavaikutus liittyy lääkitysvirheeseen (esimerkiksi haitta, joka aiheutuu lääkkeen väärästä antoreitistä tai antamisesta väärälle potilaalle)
- kun haittavaikutus liittyy lääkkeen yliannostukseen
- kun haittavaikutus liittyy myyntiluvasta poikkeavaan käyttöön, mukaan lukien väärinkäyttö ja työperäinen altistus

2 HAITTAVAIKUTUSILMOITUKSEN SISÄLTÖ

Haittavaikutuksen ilmoittajan tulisi varmistua, että hän pystyy tarvittaessa toimittamaan mahdollisimman kattavasti ilmoitetun tapauksen arviointiin tarvittavia tietoja ja mahdollisia lisätietoja. Haittavaikutuksen käsittelyssä arvioidaan mm. seuraavia tietoja:

- **haittavaikutuksen kuvaus:** oireet, diagnoosi, tapauksen selvittämiseksi tehdyt tutkimukset ja mahdolliset hoidot

- **epäilty lääke tai lääkitys:** annos, antotapa, lääkityksen aloittamis- ja lopettamispäivämäärä, käyttöaihe, muu samanaikainen lääkitys
- **lääkkeen käyttäjän tiedot:** tunnistettavissa / jäljitettävissä oleva henkilö (ikä, sukupuoli, henkilötunnus), terveydentila ennen lääkityksen aloittamista, muut sairaudet ja sukualtistus, muut riskitekijät
- **tapauksen kulku:** haittavaikutuksen kesto, sairaalahoito, toipuminen, lääkkeen tai lääkityksen lopettamisen tai uudelleen aloittamisen vaikutus haittaan
- **ilmoittajan tunnistetiedot:** tunnistettava henkilö ja tieto, onko ilmoittaja terveydenhuollon ammattilainen
- **biologisista valmisteista** valmisteiden kauppanimi ja eränumero

Ilmoittajan tulisi varmistaa, että varsinkin vakavat, lääketieteellisesti merkittävät haitat ovat liitettävissä tiettyyn lääkkeen käyttäjään, jotta sama haitta voidaan tunnistaa, jos se on ilmoitettu useasta eri lähteestä.

3 HAITTAVAIKUTUSILMOITUKSEN TEKEMINEN

Lääkkeen haittavaikutusilmoituksen tekemiseen suositellaan käytettäväksi Fimean verkkosivuilla (www.fimea.fi) olevaa sähköistä lomaketta tai tulostettavissa olevaa pdf-lomaketta ”Ilmoitus epäilystä lääkkeen haittavaikutuksesta”.

Terveydenhuollon ammattihenkilöillä on tartuntatautilain (1227/2016) 52 §:n perusteella oikeus ilmoittaa toteamastaan tai epäilemästään rokotteen tai rokotuksen haittavaikutuksesta Fimealle. Rokotteita koskevat haittavaikutukset ilmoitetaan Fimean verkkosivuilta tulostettavalla lomakkeella ”Ilmoitus epäilystä rokotteen haittavaikutuksesta”.

Lääkkeen käyttäjät voivat myös ilmoittaa haittavaikutuksista Fimean haittavaikutusrekisteriin (www.fimea.fi). Haittavaikutusilmoituksen tekeminen ei korvaa mahdollista hoidon tarpeen ja lääkityksen arviointia, vaan siihen liittyvät kysymykset tulee selvittää oman hoitavan tahon kanssa. Haittavaikutusepäilystä pitäisikin kertoa ensisijaisesti hoitavalle lääkärille tai hammaslääkärille.

Fimea lähettää tiedot kaikista saamistaan haittavaikutusilmoituksista epäillyn lääkkeen myyntiluvan haltijalle, Maailman terveysjärjestön (WHO) haittavaikutusrekisteriin sekä kaikista vakavista haittavaikutuksista myös Euroopan lääkevirastolle (EMA).

4 VOIMAANTULO

Tämä ohje tulee voimaan x päivänä xxxxkuuta 2017.

Ylijohtaja Sinikka Rajaniemi Ylilääkäri Tiina Jaakkola

JAKELU

Lääkkeen määräämiseen tai toimittamiseen oikeutetut henkilöt

TIEDOKSI

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Apteekkitavaratukkukauppiat
Luontaistuotealan keskusliitto
Lääketeollisuus ry
Rinnakkaislääketeollisuus ry
Lääketietokeskus
Suomen Lääkerinnakkaistuojat
Helsingin yliopiston apteekki
Itä-Suomen yliopiston apteekki
Kansaneläkelaitos
Helsingin yliopisto, farmasian tiedekunta
Helsingin yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta
Itä-Suomen yliopisto, terveystieteiden tiedekunta
Oulun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta
Tampereen yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta
Turun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta
Åbo Akademi, biokemian ja farmasian laitos
Suomen Apteekkariliitto
Suomen Farmasialiitto
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Sairaanhoidajaliitto
Suomen Terveydenhoitajaliitto
Lääkäriseura Duodecim
Suomen Proviisoriyhdistys
Myrkytystietokeskus

